

Unkarin äidinkielen opetusta Suomessa

Tutkin suomenunkarilaisten oman äidinkielen opetusta, joka mahdollistaa unkarin kielen opiskelua Suomessa. Omalla äidinkielen opetuksella tarkoitan oman äidinkielen institutionaalista opetusta. Tämän mahdollisuuden suo Suomen valtio maahanmuuttajataustaisille lapsille, jotka haluavat harjoittaa omaa äidinkieltä.

Maahanmuuttajien kielenkäyttöä ja äidinkielen opetusta ei ole paljon tutkittu (Nuolijärvi 2006: 319). Tutkimuksissa käsitellään varsinkin maahanmuuttajien suomen kielen kehitystä, joka on tärkeä integroitumisessa (ks. mm. Nissilä, Vaarala ja Martin 2003, Paananen 2005, Juusela ja Nisula 2006, Jokinen, Immonen-Oikkonen ja Nissilä 2011, Sorjonen, Rouhikoski ja Lehtonen 2015). Useimmat maahanmuuttajalapsset oppivat suomea toisena kielenä koulussa (Tarnanen ja Suni 2005: 12).

Oikeus oman äidinkielen opetukseen on hyvin arvokasta, koska ilman sitä maahanmuuttajien äidinkielen käyttö puuttuisi koulutuksesta (Nuolijärvi 2006: 330). Lähestyn aihetta kielipolitiikan näkökulmasta ja käsittelen lyhyesti Pohjoismaiden ja tarkemmin Suomen kielipolitiikkaa. Pohjoismaiden kielipolitiikka on hyvin samanlainen, mikä näkyy myös Pohjoismaisesta kielipoliittisesta julistuksesta 2005 (SKT: 54). Siinä tunnustetaan monikielisyttä (SKT: 53) ja todetaan kaikkien kielten olevan samanarvoisia Pohjoismaissa (SKT: 50). Suomen kielen statussuunnittelu saa enemmän huomiota englannin kielen leviämisen takia (Laihonen 2009: 120). Luulen, että vähemmistökielten asemastakin pitäisi puhua enemmän.

Tutkimuksessani tutustun vain tiettyjen paikkojen unkarinopetukseen (Helsinki ja sen seutu), jotka eivät representoi koko Suomen tilannetta. Tutkimus on tehty Uudellamaalla, koska siellä asuu eniten unkarilaisia. Kävin havainnoimassa opetusta tunneilla ja kirjoitin päiväkirjoja, joiden perusteella annan oppitunneista yleiskuvan. Kiinnitän huomiota tuntien samanlaisuuksiin ja eroavaisuuksiin. Tutkin, miten erilaiset opetussuunnitelmat sovelletaan käytössä. Tarkistan myös oman äidinkielen opetuksen virallisia edellytyksiä. Selvitän, miten unkarin äidinkielen opetus vaikuttaa kielen ylläpitämiseen. Pyrin vastaamaan opetuksen ongelmiin etsimällä mahdollisia ratkaisuja. Kuten Markus, Vecsernyés ja Wichmann (2014) toteavat: maahanmuuttajaväestön kasvamisen takia tarvitaan opetusmuotojen kehittämistä.

Koska tutkimukseni ei ole vielä loppuvaiheessa, olisi ennen aikaista kertoa tuloksista, mutta toivoisin, että tutkimus vaikuttaa unkarinopetukseen positiivisella tavalla. Se näyttää Suomen maahanmuuttajien kielioikeuksien toteutumista unkarin esimerkin kautta. Lisäksi toivon, että keskustelu kielipolitiikasta vilkastuu Unkarissakin, koska se ei ole hyvin kehittynyttä (Kontra 2004). Luulen, että esitelmälläni voin kiinnittää huomiota kielipoliittisen toiminnan merkitykseen.

Lähteet

- Jokinen, Päivi, Immonen-Oikkonen, Pirjo & Nissilä, Leena (toim.) 2011. *Kommentoitu luettelo maahanmuuttajataustaisten opetuksen ja koulutuksen materiaaleista*. http://www.oph.fi/download/135734_pdf (6.3.2017).
- Juusela, Kaisu & Nisula, Katariina (toim.) 2006. *Helsinki kieliyhteisönä*. Vantaa: Dark Oy.
- Kontra, Miklós 2004. Tannyelv, (felső)oktatás, nyelvpolitika. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 2004/4. <http://forumszemle.eu/2004/06/16/kontra-miklos-tannyelv-feslooktatás-nyelvpolitika/> (8.3.2017).
- Laihonen, Petteri 2009. A finn nyelvpolitika. *Magyar nyelvjárások*. 47/2009: 119–144. <http://mnytud.arts.unideb.hu/mnyj/47/08laihonen.pdf>

- Markus, Kaija & Vecsernyés, Ildikó & Wichmann, Irene 2014. A migráns tanulók oktatásáról Finnországban. *THL* 2. 2014/2: 117.
http://epa.oszk.hu/01400/01467/00012/pdf/EPA01467_thl2_2014_2_106-117.pdf
(8.3.2017).
- Nissilä, Leena & Vaarala, Heidi & Martin, Maisa (toim.) 2003. *Suolla suomea. Perustietoa maahanmuuttajien suomen kielen opettajille*. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.
- Nuolijärvi, Pirkko 2006. Helsingin kieliolot 2000-luvun alussa. In Juusela, Kaisu & Nisula, Katariina (toim.): *Helsinki kieliyhteisönä*. Vantaa: Dark Oy. 318–335.
- Paananen, Seppo (toim.) 2005. *Maahanmuuttajien elämää Suomessa*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- SKT = Latomaa, Sirkku (toim.) 2007. *Suomen kielen tulevaisuus. Kielipoliittinen toimintaohjelma*. Helsinki: Opetushallitus, Edita Prima Oy.
- Sorjonen, Marja-Leena & Rouhikoski, Anu & Lehtonen, Heini 2015. *Helsingissä puhuttavat suomet – Kielen indeksisyys ja sosiaaliset identiteetit*. Helsinki: SKS.
- Tarnanen, Mirja & Suni, Minna 2005. Maahanmuuttajien kieliympäristö ja kielitaito. – Paananen, Seppo (toim.): *Maahanmuuttajien elämää Suomessa*. Helsinki: Edita Prima Oy, Tilastokeskus. 9–21.